

Bilaga 2

Sammanfattning organisationsutredning 2024

Till Sportfiskarnas förbunds kongress 2024-03-23

1. Inledning

I Motion 3 till Sportfiskarnas kongress 2022 föreslog Sportfiskarna distrikt Väst en översyn av Sportfiskarnas demokratiska struktur och utvecklingsmöjligheter. Konkret föreslogs en organisationsutredning som skulle lägga fram sitt förslag på mått och steg inför kongressen 2024. Förbundsstyrelsen föreslog att bifalla motionen, en linje som också kongressen slog fast.

Vid förbundsstyrelsens septembersammanträde 2022 godkändes ett konkretiserat förslag från kansliet om utredningens omfattning och förbundets utbildningsansvarige, Oscar Trowald, föreslogs som utredare. En styrgrupp för utredningen utsågs vid samma sammanträde. Från förbundsstyrelsen utsågs ordförande Eva Thörnelöf, Benny Lindgren och Ewa Lindstrand. Sedan dess har styrgruppen hållit fyra möten där Oscar Trowald och generalsekreterare Sten Frohm har deltagit. Tjänsteman Henrik Helde har adjungerats till två av dessa. Efter möte nummer två ersattes Ewa Lindstrand av Ellen Bruno från förbundsstyrelsen.

2. Syfte och frågor

Utredningen fick till uppdrag att analysera och lämna förslag på hur förbundets anslutningsformer, stadgar och demokratiska processer kan utvecklas. Fokus skulle vara att förenkla och tydliggöra förbundets anslutningsformer och demokratiska struktur och fokus avgränsades till följande fyra huvudområden:

1. Anslutningsformen för fiskevårdsområdesföreningar (FVOF) – hur bör denna utvecklas?
2. Avgifternas storlek och utformning för föreningar – hur bör dessa utvecklas?
3. Demokratisk representation för olika medlemskategorier vid kongressen – hur bör denna förändras?
4. Distrikten – vad kan vi med en översiktlig översyn säga om deras roll och utveckling?

Alla frågorna har varit koppade till en ingående nulägesanalys där en möjlig utgång på respektive fråga också har kunnat vara att ingenting de facto bör förändras.

3. Nulägesanalys

Medlemsutvecklingen sedan 2012

Förbundets utveckling av medlemmar har varit obrutet mycket stark sedan den senaste organisationsutredningen. Vid slutet av 2011 kunde föregående organisationsutredning konstatera att förbundet totalt hade 27 553 medlemmar och uppvisade flera år av +-0 i medlemsutveckling. I slutet av 2022 kunde Sportfiskarna summera 10 år av ständigt ökande medlemssiffror och 42 624 medlemmar. Denna historiskt starka medlemsutveckling utgörs av individuella distriktsmedlemmar (+ 16 846 medlemmar). Samtidigt har vi kontinuerligt fortsatt

att tappa medlemsklubsmedlemmar (- 1815 medlemmar). Detta tapp har dock avstannat märkbart under de senaste sex åren.

Förbundets senaste organisationsutredning 2011 påvisade en bekymmersam och kontinuerlig negativ medlemsutveckling sett till antalet anslutna föreningar. Organisationsutredningen kan denna gång konstatera en omvänt positiv medlemsutveckling sett till anslutna föreningar, från 372 anslutna föreningar 2013 till 432 anslutna föreningar 2022.

Utredningen kan tydligt fastslå att fiskevårdsområdesföreningar (FVOF) utgör den absoluta lejonparten av denna starka medlemsutveckling på föreningssidan. Det var föregående organisationsutredning 2011 som föreslog att FVOF skulle kunna upptas som medlemmar i förbundet, vilket också skrevs in i stadgarna efter kongressen 2012. Beslutet har således haft en stor betydelse för medlemsutvecklingen.

Utredningen kan samtidigt slå fast att förbundet i stort har brutit den negativa medlemsutvecklingen gällande anslutna sportfiskeföreningar. Förbundet har idag i stort sett lika många anslutna fiskeföreningar (365 st) som 2011 (372 st). Detta trots att förbundet årligen tappar cirka 10 föreningar, vilka oftast lämnar på grund av att de lägger ner verksamheten. Förbundet lyckas alltså värva ungefär lika många nya föreningar varje år, i regel föreningar som har funnits länge, men som av olika skäl tidigare har valt att stå utanför det organiserade sportfisket. Då det med all sannolikhet totalt sett blir färre fiskeföreningar i Sverige från år till år, torde vi kunna sluta oss till att medlemskapet i förbundet procentuellt sett är betydligt mer relevant för svenska fiskeföreningar idag jämfört med 2011. Här torde kännedomen om förbundets arbete och utvecklingen av innehållet i föreningsmedlemskapet spela en stor roll – förbundet har under åren 2016–2023 mer än fördubblat antalet föreningsförmåner, idag 25 till antalet.

Problemanalys

Förbundet kan således sammanfatta en tioårsperiod av en mycket stark medlemsutveckling. Detta innebär på många sätt en motsatt utveckling jämfört med den som senaste organisationsutredning hade att ta ställning till. Alltjämt kan utredningen påpeka en rad utmaningar kopplade till denna utveckling:

1. FVOF

Utredningen kan konstatera att våra anslutna FVOF har en verksamhet som berikar förbundet och som bidrar till medlemsnytta genom främst tillgängliggöranden av fiske och utföranden av fiskevård. Samtliga stadgar från ansökande FVOF granskas så att de inte står i strid med förbundets egna så att alla FVOF, liksom våra fiskeföreningar, delar förbundets grundläggande värderingar. Ju fler föreningar som går samman för att verka för förbundets ändamål, ju starkare blir Sportfiskarna.

Däremot saknar FVOF idag en definierad roll i stadgarna, då de likställs med ideella fiskeföreningar. Sett till den starka medlemsutveckling vi har haft på FVOF-sidan är det inte en tillfredsställande situation att FVOF endast omnämns i stadgarna som en typ av förening som kan ansluta sig i formen av en förbundsklubb (ideell fiskeförening).

2. Förbundsclubbarna och medlemsavgifter

Vi har idag en komplicerad anslutningsform gällande "förbundsclubbar" (de föreningar där enbart själva föreningen är ansluten till förbundet). Dessa föreningar är uppdelade i fem olika kategorier och betalar fem olika medlemsavgifter beroende på storlek. Detta innebär problem för såväl föreningar som kansli gällande medlemsberäkning, medlemsutveckling och medlemsavgift. Det bidrar ofta också till en förvirring hos föreningar som är intresserade av anslutning.

Det är utredningens uppfattning att förbundet behöver ett enklare system gällande förbundsclubbarnas medlemsavgifter.

3. Demokratisk representation vid kongressen

Utredningen visar tydligt att förbundet haft en mycket stark utveckling av antalet individuella distriktsmedlemmar under den senaste tioårsperioden, en utveckling som utgör kärnan i förbundets totala och positiva medlemsutveckling. Samtidigt kan utredningen påvisa ett påtagligt demokratiskt underskott för denna grupp.

Idag utgör distriktsmedlemmarna cirka 85 % av förbundets medlemskortsmedlemmar. Sett till röstlängden inför kongressen 2022 hade distrikten dock bara rätt till cirka 8 % av de totala rösterna. Samtidigt hade förbundsclubbar och FVOF en oproportionerlig andel röster i röstlängden (66 %) då de i realiteten inte representerar individuella medlemmar med medlemskort.

Det är utredningens uppfattning att denna påtagliga obalans bör korrigeras för att skapa en mer representativ demokrati.

4. Distrikten

Distrikten har en viktig roll för att samla föreningarnas gemensamma intressen och har en betydande och till stor del väl fungerande funktion i att organisera och hålla samman förbundets tävlingsverksamhet.

Samtidigt ser utredningen stora utmaningar i hur distrikten bättre kan ta tillvara de individuella distriktsmedlemmarnas engagemang och demokratiska rättigheter. Här ser utredningen goda skäl att se över de distriktsstadgar som har varit oförändrade sedan 2006. Det är även intressant att titta på kompletterande mötes- och samtalsytor för distrikt, föreningar och individuella medlemmar och att samtidigt göra en jämförande utblick över hur andra svenska förbund arbetar i samma frågor. Detta kluster av frågor är stort och komplext och behöver en egen djupare belysning.

Redan snarast ser utredningen dock skäl att se över distriktens administrativa grundbidrag som har varit oförändrat sedan 2006. Detsamma gäller dagens brist på gemensam metod och insats gällande publicering och kommunikation av kallelser till distriktsårsmötena.

4. Utredningens förslag

Utredningens skarpa förslag presenteras huvudsakligen i de fyra propositioner som har lämnats av förbundsstyrelsen till kongressen 2024.

De kan kort sammanfattas:

1. FVOF

FVOF får en tydliggjord roll i stadgarna som en egen kategori av medlemmar tillsammans med förbundsklubbar, medlemsklubbar och enskilda personer. Detta tillägg innebär att FVOF skrivs in som en egen kategori av medlemmar även i stadgekapitlen 14, 15, 19, 24 och 26. Förslaget innebär också att vi gör tydligt i stadgarna att förbundet utöver strävandet efter att organisera alla sportfiskeintresserade också vill organisera alla fiskevårdsintresserade.

2. Förbundsclubbarna och medlemsavgifter

Förbundet inför en enhetlig avgift för alla förbundsclubbar på 3 000 kr fr.o.m. 2026-04-01. Utredningen förslår också en egen avgift för alla FVOF på 3 5000 kr fr.o.m. 2026-04-01.

3. Demokratisk representation vid kongressen

Utredningen föreslår stadgeförändringar som stärker den numerära demokratiska representationen vid kongressen för distrikt och medlemsclubbar. Detta ska ge förutsättningar för ett ökat demokratiskt inflytande för både individuella distriktsmedlemmar och för de medlemmar som organiseras via medlemsclubbarna. Utifrån den senaste röstlängden innebär detta 124 nya röster till röstlängden för distrikt och medlemsclubbar, från 146 ombud till 270 ombud. Förbundsclubbar och FVOF föreslås behålla en röst per förening, en så kallad "föreningsröst".

4. Distrikten

Organisationsutredningen föreslår ett nytt utredningsuppdrag som helt fokuserar på distrikten enligt de linjer som preciserats i problemanalysen; översyn av distriktsstadgar, undersökning av kompletterande kontaktytor och en utblick mot hur andra organisationer arbetar med sina distrikt. I uppdraget anser utredningen också att det bör ingå en språklig översyn av såväl förbunds- som distriktsstadgar med särskild uppmärksamhet på en mer enhetlig terminologi.

Redan innan kongressen har utredningen också föreslagit förbundsstyrelsen att höja distriktsbidraget från 6 000 till 10 000 och att kansliet ska fram en sida under sportfiskarna.se där distrikten kan publicera sina kallelser. Båda dessa förslag är genomförda.

5. Konsekvensanalys

1. FVOF

Förbundet blir än tydligare med att det även organiserar FVOF. Samtidigt får förbundet en mer definierad organisatorisk ordning där FVOF inte blandas ihop med ideella fiskeföreningar och där fiskerättsägare inte blandas ihop med sportfiskare.

Inga FVOF påverkas av föreslagen medlemsavgift på 3 500 kr – en summa i linje med redan beslutade medlemsavgifter för 2025.

2. Förbundsclubbarna och medlemsavgifter

Förbundet skulle få en enklare anslutningsform såväl kommunikativt som administrativt och i förlängningen en mera säker medlemsberäkning då incitamentet att "underrapportera" antalet medlemmar försvinner.

Införandet av en enhetlig avgift på 3 000 kr kommer bidra till att förbundet initialt förlorar lite drygt 100 000 kr i form av medlemsintäkter. Eventuellt mer om mindre föreningar finner avgiften för dyr och lämnar. I andra vågskålen kan nämnas att det sannolikt blir enklare att ansluta större utomstående föreningar och detta skulle i så fall kunna kompensera ekonomiskt för de föreningar som lämnar.

3. Demokratisk representation vid kongressen

Ett genomförande av föreslagna stadgeändringar skulle ge en mer jämbördig fördelning av röstlängden sett till de föreningar som representerar enskilda medlemmar kontra de som inte gör det. Utifrån närmast föregående röstlängd hade det inneburit 270 röster för medlemsklubbar och distrikt (+124 röster) och 289 röster för förbundsclubbar och FVOF (+0 röster).

Skulle ovanstående förslag genomföras är kanske den mest konkreta konsekvensen att förbundet har cirka ytterligare 124 potentiella ombud till kongressen. Detta skulle i sin tur kunna ställa krav på större kongresslokaler och dyrare kongresser sett till boende- och reseersättningar. Det finns också skäl att vända på saken och se detta som en potentiell positiv investering som ger utökade möjligheter för ett större demokratiskt deltagande till en kongress som de facto har tappat deltagande under de senaste kongresserna.

4. Distrikten

Resultatet av ett nytt utredningsuppdrag innebär ett skriftligt underlag med tillhörande propositioner att besluta kring vid kongressen 2026.